

Inge Piena
Literaire zendingsdrang
*of: Hoe stimulerend werkt
een doorgeefluik?*

Tijdens de studiedag die de Vereniging voor de Didactiek van het Nederlands (VDN) 1 juni organiseerde stond het fictie-onderwijs in de basisvorming centraal.

Max Verbeek die de dag opende vertelde de verzamelde aanwezigen over zijn Vrijdag-gevoel. Nee, daarmee bedoelde hij niet het heerlijke gevoel van: 'een paar vrije dagen voor de boeg'. Hij refereerde daarmee aan Defoe's verhaal van Robinson Crusoe en doelde op het gevoel dat Crusoe gehad moet hebben toen hij Vrijdag voorlas.

Ik kon het me helemaal voorstellen: Als de zon op haar hoogst is en het tweetal na het werken rust en verkoeling zoekt onder een kokospalm, doet Crusoe wat hij al veel eerder had moeten doen. Al snel na zijn redding uit de handen van kannibalen bekeerde Vrijdag zich tot het enige ware geloof (het protestante) en sindsdien toont hij zich een godvruchtig mens, daarbij veel interesse voor de bijbelverhalen aan de dag leggend. Toch heeft Crusoe zijn bijbel nog lang in de koffer gelaten. Hij wilde zeker zijn van Vrijdags oprechte geloof. Vanmorgen echter realiseerde hij zich met een schok dat hij het recht niet bezat zijn knecht de woorden uit het boek der boeken te onthouden, sterker nog, dat het zijn plicht was deze jonge christen zelf kennis te laten maken met Gods woord. Dus haalt hij zijn bijbel en leest hardop de verhalen voor die hijzelf als kind zo onbegrijpelijk vond, maar die hem door twintig jaren eenzaamheid heen hielpen. Als hij onder het lezen af en toe opkijkt wordt hij verrast door Vrijdags aandacht en betrokkenheid bij het verhaal. Hij lacht wanneer Adam een vrouw krijgt, kijkt angstig als de slang haar gemene boodschap lispelt tegen Eva

en op het moment dat God het tweetal wegzendt uit de Hof van Eden barst hij in tranen uit. Wat moet Crusoe zich blij en voldaan hebben gevoeld.

En op dat gevoel doelde Verbeek dus. Die volledige aandacht, iemand die aan je lippen hangt, die helemaal opgaat in wat jij te vertellen hebt en dat nog intenser doet naarmate jij geschiktere boeken kiest en mooier voorleest. Heerlijk.

Vervolgens vertelde hij over de plaats die jeugdliteratuur en voorlezen binnen zijn lessen innamen: leespromotie natuurlijk. Leerlingen aan het lezen krijgen en houden. Daar draaide het naast dat Vrijdag-gevoel vooral om.

'Het doet er niet toe wát ze lezen, als ze maar lezen', dacht ik. Maar toen zat ik er toch even naast. Verbeek verhaalde over een meningsverschil tussen hem (recensent voor *Leesgoed*) en een leerlinge (recensent voor de schoolkrant). Zij was laaiend enthousiast voor Beckman en laaiend over zijn verguizende recensie van haar nieuwste boek. Hij bood haar voor de zoveelste maal een boek van Cynthia Voigt aan ter lezing. Zij nam het aan met tegenzin, omdat ze het tot nu toe steeds rotboeken had gevonden en bekende na lezing er erg van genoten te hebben. Hij lachte in zijn vuistje. Weer een leerling bekeerd!

'Au!' denk ik dan. 'Au!' vond ook Helge Bonset. Die kon het niet laten er zijn hart over te luchten tijdens de discussieronde die hij binnen de VDN-studiedag leidde.

Dat mag niet, vond Bonset. Je mag boeken aanbieden. Graag zelfs. Je mag ook boeken promoten, klassikaal of individueel, liefst allebei. Maar wat je als leerkracht niet mag doen is je eigen voorkeur opdringen. Je moet leerlingen juist leren zelf te bepalen wat ze wel en niet mooi vinden.

Maar kan dat eigenlijk wel, een boek aanprijzen zonder te vertellen wat je er zelf van vindt? Is de mening van de docent niet juist het hart van leespromotie? En hoeveel leerlingen zullen die boeken van je aanpakken als je er zelf geen enthousiasme voor laat zien? Waar ligt de gulden middenweg tussen literaire evangelisatie en de docent als doorgeefluik?

Wie het weet mag het zeggen.